

‘પરબ’માં જાહેરખબર માટે

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદના મુખપત્ર ‘પરબ’માં થતી જાહેરખબરોના ભાવ નવેસરથી નીચે મુજબ નિયત કરવામાં આવ્યા છે. અગાઉનાં વર્ષોમાં જે જે સંસ્થા/વ્યક્તિઓ/શુભેચ્છકો તરફથી જાહેરખબર/સ્થાનસમર્પિત મળતાં રહ્યાં છે એ બદલ આભારી છીએ. ‘પરબ’ના સંવર્ધન માટે ચાલુ વર્ષ અને આગામી વર્ષોમાં પણ જાહેરખબર સંદર્ભે આપનો સહકાર મળી રહેશે એવી અપેક્ષા અને વિનંતી.

જાહેરખબરના દર (રૂ.)

	માસિક	છમાસિક	વાર્ષિક	વિશેષાંક
બીજું ટાઇટલ	૨૫૦૦.૦૦	૧૨૫૦૦.૦૦	૨૪૦૦૦.૦૦	૧૦૦૦૦.૦૦
ત્રીજું ટાઇટલ	૨૫૦૦.૦૦	૧૨૫૦૦.૦૦	૨૪૦૦૦.૦૦	૧૦૦૦૦.૦૦
ચોથું ટાઇટલ	૩૫૦૦.૦૦	૧૮૦૦૦.૦૦	૩૫૦૦૦.૦૦	૨૫૦૦૦.૦૦
અંદરનું સાદું પાનું	૧૦૦૦.૦૦	૫૦૦૦.૦૦	૮૦૦૦.૦૦	૫૦૦૦.૦૦
અંદરનું સાદું અર્ધું પાનું	૬૦૦.૦૦	૩૦૦૦.૦૦	૫૫૦૦.૦૦	૩૦૦૦.૦૦

નોંધ : પુસ્તકોની જાહેરખબર માટે ૪૦% વળતર મળશે. આ વળતર ફક્ત અંદરના સાદા પાન માટે જ આપી શકાશે.

જ્ઞાનસત્ર વિશેષાંક

‘પરબ’નો ફેબ્રુ-માર્ચ ૨૦૦૭નો સંયુક્ત અંક જ્ઞાનસત્ર વિશેષાંક તરીકે પ્રગટ થશે તેની વાચકોએ નોંધ લેવા વિનંતી.

(૧) ભાવનગર મુકામે ‘યશવંત પંડ્યા વ્યાખ્યાનશ્રેણી’ અંતર્ગત, શિશુવિહાર – ભાવનગરના સંયુક્ત ઉપક્રમે શ્રી સૌમ્ય જોશીએ તા. ૨૩-૧૧-૨૦૦૬ના રોજ ‘યુવાનો અને રંગભૂમિ’ પર મનનીય વ્યાખ્યાન આપ્યું.

(૨) ‘આપણો સાહિત્યવારસો’ અંતર્ગત વિદ્યમાન સર્જકોના સ્વરચિત કૃતિઓના પઠનના કાર્યક્રમમાં તા. ૭-૧૨-૦૬ના રોજ શ્રી ધીરુબહેન પટેલે પોતાની કેફિયત આપી કૃતિઓમાંથી અંશોનું પઠન કર્યું હતું.

(૩) એની સરૈયા લેખિકા પ્રોત્સાહન નિધિ અંતર્ગત લેખિકાઓ માટે યોજવામાં આવેલી નાટ્યલેખન-સ્પર્ધામાં ૧૨ હસ્તપ્રતો આવી હતી. ડૉ. સતીશ વ્યાસે નિર્ણાયક તરીકેની જવાબદારી સંભાળી હતી. ત્રણ લેખિકાઓની રચનાઓને ઇનામો આપવાનું જાહેર કર્યું – પ્રથમ ઇનામ : શ્રી યામિની વ્યાસ; દ્વિતીય ઇનામ : શ્રી પ્રજ્ઞા પટેલ; તૃતીય ઇનામ : શ્રી ઊર્મિ પંડિત. આ જ નિધિ અંતર્ગત ૨૦-૨૧ જાન્યુઆરી ૨૦૦૭ના દિવસોએ એકાંકી નાટ્ય-લેખન શિબિર યોજવામાં આવી છે.

(૪) તા. ૧૮-૧૨-૨૦૦૬, સાંજે પરિષદપ્રમુખ કુમારપાળ દેસાઈની અધ્યક્ષતામાં દરિયાપારના સર્જકો શ્રી પન્ના નાયક, શ્રી પ્રીતિ સેનગુપ્તા, શ્રી જય ગજજર, શ્રી વિપુલ કલ્યાણી વગેરેએ ડાયસ્પોરિક રચનાઓનું પઠન કર્યું હતું.

(૫) તા. ૨૧-૧૨-૨૦૦૬ના રોજ ‘પાક્ષિકી’ના ઉપક્રમે શ્રી મધુ રાયે પોતાની એક વાર્તાનું પઠન કર્યું અને તેના પર ચર્ચા થઈ.

(૬) તા. ૧૧-૧૨-૨૦૦૬, સાંજે એકાંકી નાટ્ય-લેખન શિબિરમાં ભાગ લેનાર બહેનો સાથે નાટ્ય-લેખન અંગે ચર્ચા-સભા યોજાઈ. શ્રી અદિતિ દેસાઈએ માર્ગદર્શન આપ્યું.

કુમારપાળ દેસાઈ સાથે સ્નેહમિલન અને સંગોષ્ઠી

શ્રી વિલેપાર્લા કેળવણી મંડળ, ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ અને પ્રગતિ મિત્રમંડળ- (બોરીવલી-કાંદિવલી)ના ઉપક્રમે ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદના નવા વરાયેલા પ્રમુખ કુમારપાળ દેસાઈ સાથે સ્નેહમિલન અને સંગોષ્ઠીનું વિશેષ આયોજન તા. ૧૦મી ડિસેમ્બરે મુંબઈમાં સંતોકબા હોલમાં કર્યું હતું.

વિલેપાર્લા કેળવણી મંડળના ઉપપ્રમુખ બળવંત શેઠ અને પ્રગતિ મિત્રમંડળના ઉપપ્રમુખ પ્રતાપભાઈ વોરાએ કુમારપાળનું ખાસ અભિવાદન કર્યું હતું. એ પ્રસંગે યોજાયેલી સંગોષ્ઠીનો વિષય હતો ‘ગુજરાતી સાહિત્યની આજ’. ધીરુબહેન પટેલ, વર્ષા અડાલજા, દિનકર જોષી અને જયંતિ દલાલે વક્તવ્યો આપ્યાં હતાં. રાજેન્દ્ર પટેલે ગુજરાતી સાહિત્ય-પરિષદની પ્રવૃત્તિઓના વ્યાપનો ખ્યાલ આપ્યો હતો. કુમારપાળે તેમના સન્માનના પ્રતિભાવમાં ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ ઊજળો હિસાબ આપી શકે એ માટે સૌનો સહકાર

માગ્યો હતો. કાર્યક્રમનું સંચાલન ઉદયન ઠક્કરે કર્યું હતું અને વર્ષા અડાલજાએ બન્ને સંસ્થાઓના સહકારથી આયોજન કર્યું હતું.

– વર્ષા અડાલજા

વાર્તાકાર ચંદ્રકાન્ત બક્ષીના સંદર્ભમાં ગુજરાતી ટૂંકી વાર્તા – એક પરિસંવાદ

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ અને ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમીના સંયુક્ત ઉપક્રમે ‘વાર્તાકાર ચંદ્રકાન્ત બક્ષીના સંદર્ભમાં ગુજરાતી ટૂંકી વાર્તા’ વિશે પરિષદપ્રમુખ કુમારપાળ દેસાઈના અધ્યક્ષપદે એક પરિસંવાદ તા. ૯-૧૨-૨૦૦૬ના રોજ શનિવારે સવારે ૯-૩૦થી સાંજે ૬-૦૦ સુધી યોજાયો હતો.

પરિસંવાદની ઉદ્દઘાટનબેઠકમાં અનિલાબહેન દલાલે સૌનું સ્વાગત કર્યું હતું. એમણે પરિસંવાદની ભૂમિકા બાંધતાં કહ્યું કે જ્યંત ખત્રી એ સમયે સક્ષમ વાર્તાકાર તરીકે છવાયેલા હતા, પણ ગુજરાતી ટૂંકી વાર્તામાં બક્ષીની વાર્તાઓથી એક વળાંક આવ્યો છે. બક્ષીની વાર્તાઓમાં નીતિનિરપેક્ષતા, ઘટનાબાહુલ્ય, વિષયવૈવિધ્ય અને પાત્રોની મનોસૃષ્ટિમાં પ્રવેશ જોવા મળે છે. મહામાત્ર વરદરાજ પંડિત હાજર રહી શક્યા ન હતા, પણ તેમણે પરિસંવાદની સફળતા માટે સંદેશો મોકલાવ્યો હતો. હિમાંશી શેલતે મુખ્ય વક્તવ્યમાં કહ્યું હતું કે વાર્તાશૈલીનો ક્યાસ કાઢવો હોય તો કંઈક નવું કંઈક જુદું લાગે એવા થોડાક વાર્તાકારો આપણને મળી રહે છે; જેમકે મધુ રાય, કિશોર જાદવ અને ચંદ્રકાન્ત બક્ષી. અત્યારના વાર્તાકારોની પરિસ્થિતિ જુદી લાગે છે. વાર્તા વાંચનારો વર્ગ અત્યંત સંકુચિત બની ગયો છે. સમકાલીન વાર્તાકારો માટે આ તબક્કો આત્મનિરીક્ષણનો છે. વાર્તા સોશ્યલ કલ્ચરલ ડોક્યુમેન્ટ છે. સાહસ અને મુક્તિ વાર્તાકારમાં હશે તો આપણા સમયનું સત્ય પ્રગટ કરી શકશે. તેમણે વાર્તાકારે જે બારીઓ ખોલવાની છે તેની સામે લાલબત્તી ધરી આપી. કુમારપાળ દેસાઈએ અધ્યક્ષીય વક્તવ્યમાં કહ્યું હતું કે સર્જક સમાજની વેદનાથી કેટલો વેગળો પડે છે એ વાર્તાલેખન પરથી જાણી શકાય છે. ભારતીબહેન ર. દવેના આભારદર્શનથી આ બેઠક પૂર્ણ થઈ હતી.

પ્રથમ બેઠક : ‘ચંદ્રકાન્ત બક્ષીના પુરોગામી વાર્તાકારો’ ભોળાભાઈ પટેલના અધ્યક્ષતામાં શરૂ થઈ હતી. ભોળાભાઈ પટેલે પન્નાલાલ પટેલ, જ્યંત ખત્રી અને ચુનીલાલ મડિયાની સર્જનપ્રક્રિયાની ટૂંકમાં પણ માર્મિક ચર્ચા કરી તેમના વિશેષોને ખોલી આપ્યા હતા. મણિલાલ હ. પટેલે ‘પન્નાલાલ પટેલની વાર્તાઓ’ વિશેના વક્તવ્યમાં પન્નાલાલ પટેલમાં કથનકલા, ચરિત્ર-આલેખન, વર્ણનો વગેરે ઘટકતત્ત્વોની ચર્ચા કરતાં કહ્યું હતું કે એમની નીવડેલી વાર્તાઓ મોટેભાગે નારીની વ્યથાને તાકતી નાયિકાપ્રધાન છે. કિરીટ દૂધાતે ‘જ્યંત ખત્રીની વાર્તાઓ’ વિશેના વક્તવ્યમાં ‘લોહીનું ટીપું’, ‘ધાડ’, ‘ખરા બપોર’, ‘વહેતાં ઝરણાં’, ‘હીરો ખૂંટ’ જેવી પાંચ રચનાઓને કેન્દ્રમાં રાખીને ખત્રીની વાર્તાકલાની લાક્ષણિકતા ચીંધી આપી હતી. ઈશ્વર વિનાનું બ્રહ્માંડ ખત્રીની વાર્તામાં છે એવું વિધાન તેમણે કર્યું હતું. પ્રકૃતિદર્શન – પ્રકૃતિ માત્ર રમ્ય જ નથી હોતી. અહીં માનવજાતને જાકારો દેતી હોય તેવી પ્રકૃતિ છે. યોગેશ જોષીએ ‘ચુનીલાલ મડિયાની વાર્તાઓ’ વિશેના વક્તવ્યમાં કહ્યું હતું કે આ સર્જક કલા ખાતર કલાના સિદ્ધાન્તમાં તેમજ કાવ્યાત્મક ગદ્યનો ખડકલો કરવાના વિરોધી છે. એમની કથાવસ્તુઓ કથાક્ષમ છે. એમની વાર્તાઓમાં સાચકલાપણું, પ્રત્યાયનક્ષમતા

તેમજ ક્રિએટિવ ફોર્સ દેખાય છે. ‘કમાઉ દીકરો’માં તળપદું જોમ, દશ્યાત્મકતા, માદકતા ઊપસતાં દેખાય છે. બીજી વાર્તાઓનાં ઉદાહરણોથી વાર્તાકારના વિશેષને ખોલ્યો હતો.

બીજી બેઠક રઘુવીર ચૌધરીની અધ્યક્ષતામાં ‘વાર્તાકાર ચંદ્રકાન્ત બક્ષી’ વિશેની શરૂ થઈ હતી. તેમણે કહ્યું કે જ્યંત ખત્રી બક્ષીના પૂર્વજ હતા. ચંદ્રકાન્ત બક્ષીમાં નિર્મમપણે જે છે તે કહેવું એવી લાક્ષણિકતા છે. વિજય શાસ્ત્રીએ ‘બક્ષીની વાર્તાઓમાં વિષયવૈવિધ્ય’ વિશેના વક્તવ્યમાં કહ્યું હતું કે એમની વાર્તાઓમાં વિષયવૈવિધ્ય વધુ નથી પણ વાર્તાલેખનની વિવિધ શૈલી અને ટેકનિક છે. એમની મોટાભાગની વાર્તાઓ સમાજને સાંકળી લેનારી છે. ‘એક સાંજની મુલાકાત’ અને ‘ગુડ નાઇટ, ડેડી !’ની શૈલીની કરામત બતાવી હતી. અજય રાવલે ‘બક્ષીની વાર્તાઓમાં ઘટનાનિરૂપણ’ વિશેના વક્તવ્યમાં ‘એક સાંજની મુલાકાત’, ‘ગુડ નાઇટ, ડેડી !’ અને ‘હું, તમે અને કલકત્તા’ વાર્તાને કેન્દ્રમાં રાખીને ઘટનાનિરૂપણની ચર્ચા કરી હતી. સિલાસ પટેલિયાએ ‘બક્ષીની વાર્તાઓમાં ભાષાશૈલી’ વિશેના વક્તવ્યમાં અંધારાને ચીરતી ભાષાપ્રયોગોની વાત કરી હતી. બક્ષીમાં ભાષાનો એવો વિનિયોગ છે કે સંવેદનને પકડી રાખે. બક્ષીની ભાષાશૈલીમાં સંવાદો ટૂંકા અને અર્થસભર છે.

‘ચંદ્રકાન્ત બક્ષીના અનુગામી વાર્તાકારો’ વિશેની બેઠક ચંદ્રકાન્ત ટોપીવાળાની અધ્યક્ષતામાં યોજાઈ હતી. તેમણે કહ્યું કે વાર્તા કથા જ કહેતી હોય છે. કથા દ્વારા જ વાર્તાનો અનુભવ કરી શકાય. રાધેશ્યામ, કિશોર જાદવ, મધુ રાય આ ત્રણેય વાર્તાકારોની રીતિ જુદી છે. જેમાં રાધેશ્યામ શર્મા લઘુકથાકાર છે. કિશોર જાદવની વાર્તાઓમાં લોકકથા છે તો મધુ રાયની વાર્તાઓમાં લીલા કથન છે. રાધેશ્યામ શર્મા સિનેમેટિક અંગલથી વાર્તાને વારે વારે જુદી જુદી રીતે ફેરવીને જુએ છે. રાજેન્દ્ર પટેલે ‘રાધેશ્યામ શર્માના વાર્તાવિશેષો’ વિશે વિષયવસ્તુ, ચરિત્રનિર્માણ – સ્ટાઇલ અને ટેકનિક, મનોવૈજ્ઞાનિક દષ્ટિબિંદુ, કથકનો દષ્ટિકોણ જેવા મુદ્દાઓને સાંકળીને ચર્ચા કરી હતી. રાધેશ્યામ શર્માની વાર્તાઓમાં ગતિશીલ સર્જન છે. બિંદુ ભટ્ટે ‘કિશોર જાદવની વાર્તાઓ’ વિશેના વક્તવ્યમાં કહ્યું કે અસ્તિત્વવાદ એ આ લેખકનું ઘટક છે. એમની વાર્તાઓ દેખાતા વાસ્તવ પરથી પરાવાસ્તવ પર પહોંચે છે. એમણે ‘વિનાયક’ ‘પગું’ અને ‘બે જવાંમદ’ જેવી વાર્તાઓને કેન્દ્રસ્થાને રાખીને વાર્તાકાર કિશોર જાદવની ચર્ચા કરી હતી. બિપિન પટેલે ‘મધુ રાયની વાર્તાઓ’ વિશેના વક્તવ્યમાં ‘બાંશી નામની એક છોકરી’, ‘રૂપકથા’, ‘સાપબાજી’, ‘કાલસર્પ’ વગેરે વાર્તાઓની ચર્ચા કરી ઉમેર્યું હતું કે મધુ રાય પારંપરિક વાર્તાઓમાં સફળ રહ્યા છે. પ્રશ્નોત્તરી દરમિયાન કિશોર જાદવની વાર્તાઓ વિવાદસ્પદ બની. આમ સમગ્ર પરિસંવાદમાં ગુજરાતી વાર્તાકારો વિશે સાંભળનારા વાર્તારસિક ભાવકોને વાર્તાના જુદા જુદા સ્થિત્યંતરો માણવાની મઝા પડી હતી.

ઇતુભાઈ કુરકુટિયા

